

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Przykłady projektów rozwoju ekologicznego

Sfinansowała

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) przyczynia się do skutecznej realizacji programów rozwoju obszarów wiejskich (PROW) w całej Unii Europejskiej (UE).

Każde państwo członkowskie utworzyło krajową sieć obszarów wiejskich (KSOW), która skupia organizacje i organy administracji zaangażowane w rozwój wsi.

Na szczeblu UE Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich umożliwia tworzenie sieci kontaktów między przedstawicielami sieci krajowych, administracji państw członkowskich i organizacji europejskich.

Dalsze informacje uzyskać można na *stronie ENRD* (<http://enrd.ec.europa.eu>).

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Wymiana informacji stanowi ważny aspekt działalności KSOW i ENRD. Niniejszy biuletyn należy do serii publikacji ENRD, którą zapoczątkowano, by zachęcić do wymiany informacji.

Poszczególne wydania biuletynu zawierają opisy różnego rodzaju projektów, które otrzymały unijne dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW).

W niniejszym wydaniu skupiono się na przykładach interesujących projektów dofinansowanych z EFRROW, które przyczyniają się do rozwoju ekologicznego europejskiej wsi poprzez realizowane za ich pośrednictwem ekologicznie zrównoważone działania rozwojowe prowadzone na obszarach wiejskich.

Pozostałe wydania biuletynu można pobrać na *stronie ENRD pod zakładką biblioteka*¹, a wiele przykładów pomocy udzielonej z EFRROW na rzecz inicjatyw z zakresu rozwoju obszarów wiejskich zawiera *baza danych projektów PROW*².

Redaktor naczelny: Rob Peters, kierownik działu, Dyrekcja Generalna ds. Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich KE.

Rękopis ukończono w lipcu 2011 r. Oryginalną wersję publikacji stanowi wersja w języku angielskim.

Podziękowania

Prace redakcyjne Punktu Kontaktowego Europejskiej Sieci na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Tim Hudson, Mark Redman i Angelo Strano

Fotografia na okładce: © Tim Hudson

Treść niniejszej publikacji niekoniecznie odzwierciedla poglądy instytucji Unii Europejskiej.

1 http://enrd.ec.europa.eu/en-rd-library/eafrd_examples_of_projects_brochure_en/pl/eafrd_examples_of_projects_brochure_pl_home.cfm

2 <http://enrd.ec.europa.eu/projects/>

Spis treści

Przykłady projektów rozwoju ekologicznego dofinansowanych z EFRR

Wstęp: wspieranie rozwoju ekologicznego na obszarach wiejskich Europy	3
Oszczędne korzystanie z zasobów w rozwoju obszarów wiejskich: LUKSEMBURG	4
Płatności rolno-środowiskowe służą ochronie zasobów naturalnych UE: RUMUNIA	6
Energia odnawialna generatorem zysków dla obszarów wiejskich: WĘGRY	8
Racjonalne korzystanie z wody: CYPR	10
Możliwości rozwoju dla przedsiębiorstw ekologicznych: SŁOWACJA	12
Ziemia jest ważna: GRECJA	14
Ekologizacja systemów grzewczych na obszarach wiejskich: HOLANDIA	16
Korzyści dla ptaków płynące z projektu na rzecz różnorodności biologicznej: MALTA	18
Zamiana odpadów rolniczych na biogaz: CZECHY	20

Wspieranie rozwoju ekologicznego na obszarach wiejskich Europy

„Rozwój ekologiczny” to pojęcie, którego używa się na określenie rozwoju gospodarczego uwzględniającego środowisko naturalne. Rozwój ekologiczny stanowi sedno unijnej ogólnej *strategii wzrostu „Europa 2020”³*, w której zachęca się państwa członkowskie do zachowania równowagi między działaniami na rzecz ochrony środowiska, rozwoju gospodarczego i społecznego, w celu osiągnięcia inteligentnego, trwałego wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu.

U podstaw ekologicznego podejścia do rozwoju obszarów wiejskich leży założenie, że zasoby środowiska naturalnego stanowią fundament naszej gospodarki i warunkują jakość naszego życia. Uznaje się, że obecny wzorzec korzystania z zasobów jest niemożliwy do utrzymania. Prognozy pokazują, że jeśli społeczeństwo nie zmieni swojego podejścia do rozwoju, negatywne skutki takiej postawy odczują przyszłe pokolenia obywateli UE. Jednocześnie udowodniono, że uwzględnianie w projektach rozwoju obszarów wiejskich sposobu myślenia opartego na koncepcji rozwoju ekologicznego otwiera nowe możliwości gospodarcze oraz prowadzi do zwiększenia wydajności, obniżenia kosztów, zróżnicowania działalności gospodarczej i zwiększenia konkurencyjności.

Założenia koncepcji rozwoju ekologicznego stanowią zatem dla europejskiej wsi zarówno szansę, jak i wyzwanie. EFRROW oferuje całą gamę przydatnych narzędzi do lepszego uwzględnienia środowiska naturalnego w rozwoju obszarów wiejskich.

Zgodnie z opublikowanymi niedawno propozycjami dotyczącymi *przyszłości wspólnej polityki rolnej*⁴ (WPR) EFRROW ma odgrywać ważniejszą rolę w projektach rozwoju ekologicznego. Co za tym idzie, w następstwie przeprowadzonej w 2009 r. *oceny funkcjonowania WPR*⁵, na metody rozwoju oparte na ekologii przeznaczono dodatkowe 3,853 mld euro z budżetu EFRROW.

Dzięki temu zastrzykowi środków zwiększyła się możliwość dofinansowania projektów rozwoju ekologicznego w ramach PROW. Wśród priorytetów wybranych przez państwa członkowskie do realizacji w ramach powiększonego budżetu EFRROW są przedsięwzięcia w dziedzinie różnorodności biologicznej, jakości wody, energii ze źródeł odnawialnych i walki ze zmianą klimatu.

Szczegółowe przykłady ściślejszego ukierunkowania EFRROW na te sektory zostały zawarte w dalszych częściach niniejszego biuletynu. W biuletynie przedstawiono także inne kwestie istotne dla ochrony środowiska, którym udziela się wsparcia z EFRROW, a w każdym z poniższych dziewięciu rozdziałów omówiono poszczególne aspekty środków EFRROW służących rozwojowi ekologicznemu.

Aby zilustrować i w praktyczny sposób objaśnić, jak obszary wiejskie mogą skorzystać na przyjęciu zrównoważonego ekologicznie podejścia do rozwoju tych terenów, przedstawiono studia przypadku dotyczące projektów realizowanych w ramach PROW z różnych państw członkowskich.

Krótkie opisy pozostałych projektów rozwoju ekologicznego, które otrzymały wsparcie z EFRROW, przeczytać można w nowej bazie danych *projektów PROW*⁶ na stronie ENRD.

Także na stronie internetowej Komisji Europejskiej dotyczącej rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich pod hasłem „*obszary działalności*” (http://ec.europa.eu/agriculture/index_pl.htm) dostępne są dalsze informacje na temat zakresu działań prowadzonych dla rozwoju ekologicznego europejskich wsi.

3 http://ec.europa.eu/europe2020/index_pl.htm

4 http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/index_en.htm

5 http://enrd.ec.europa.eu/app_templates/filedownload.cfm?id=5ACE6F64-F5FA-701C-70FD-E059E8462395

6 <http://enrd.ec.europa.eu/projects/>

Oszczędne korzystanie z zasobów w rozwoju obszarów wiejskich: finansowane ze środków LEADER klaster firm w Luksemburgu wspiera walkę ze zmianą klimatu

Za główny sposób walki ze zmianą klimatu i wspierania ekologicznego rozwoju gospodarki uznaje się położenie większego nacisku na wydajne korzystanie z europejskich zasobów. EFRROW oferuje szeroki wachlarz możliwości wspierania projektów rozwoju obszarów wiejskich zakładających oszczędne korzystanie z zasobów. Wyniki tych działań w ramach PROW mogą przynieść korzyści zarówno mieszkańcom obszarów wiejskich, jak i szerzej rozumianemu społeczeństwu UE.

Zmiana klimatu ciągle stanowi problem obszarów wiejskich w Unii, ponieważ coraz skrajniejsze i mniej przewidywalne warunki pogodowe powodują wciąż nowe utrudnienia w życiu i pracy mieszkańców wsi. Coraz częstsze są doniesienia o skutkach powodzi, burz i susz na obszarach wiejskich. Zmiana klimatu wywołuje także inne problemy, takie jak utrata różnorodnych biologicznie siedlisk i migracja szkodników, które atakują uprawy przeznaczone do produkcji żywności.

„Wydajne gospodarowanie zasobami” i „ekoinnowacje” to dwie główne koncepcje polityki, które przeświecają działaniom państw członkowskich na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu. Aby poprawić wyniki UE w zakresie zrównoważonego rozwoju, przyjęto nową *„inicjatywę przewodnią na rzecz Europy efektywnie korzystającej z zasobów”*⁷. Ogłaszając przyjęcie inicjatywy przewodniej, przewodniczący Komisji Europejskiej José Barroso stwierdził: „Niemożliwe jest dalsze stosowanie naszego obecnego modelu gospodarowania zasobami”. W inicjatywie przedstawiono wizję przejścia UE na gospodarkę efektywniej korzystającą z zasobów do 2020 i do 2050 r.

Tę inicjatywę przewodnią, w której zachęca się przedsiębiorstwa i obywatele UE do przyjęcia nowych modeli życia i pracy, oparto na idei ekoinnowacji. Wydajność energetyczna, redukcja odpadów i racjonalne zużycie wody to zaledwie kilka przykładów na praktyczną realizację tej koncepcji. Podejście oparte na rozwoju ekologicznym oferuje korzyści zarówno dla gospodarki, jak i dla środowiska naturalnego.

Grupa przedsiębiorstw wiejskich z Luksemburga, uznając, że z „ekologizacji” mogą płynąć zyski, połączyła siły, by przy wsparciu z EFRROW utworzyć klaster innowacyjny technologii umożliwiających oszczędne korzystanie z zasobów.

ClimECC

Luksemburska sieć przedsiębiorstw o nazwie ClimECC (Eco Expert Cluster) została utworzona w ramach projektu lokalnej grupy działania (LGD) LEADER kantonów Redange i Wiltz. Budżet projektu wynosi 100 000 euro i jest przeznaczony na dwuletnie prace nad badaniem i rozwijaniem na obszarach wiejskich takich możliwości rozwoju gospodarczego tych obszarów, które służyłyby łagodzeniu skutków zmiany klimatu. Kierownik LGD Jacques Fons objaśnia: „Podczas konsultowania naszej lokalnej strategii rozwoju Leader spotkaliśmy się z dużym zainteresowaniem ekologicznymi metodami rozwoju obszaru naszej LGD. Poznaliśmy opinie miejscowej ludności, organów administracji publicznej i organizacji społecznych, którzy chcieli zająć się ochroną środowiska naszych okolic. Wiedzieliśmy też, że w okolicy działa dostatecznie dużo przedsiębiorstw, których kadry mają umiejętności ekologiczne. Mieliśmy zatem dostateczne »oddolne« argumenty, by wykorzystać środki LEADER do połączenia tych przedsiębiorstw w jeden klaster, który służyłby realizacji metod zrównoważonego rozwoju naszego obszaru, a także zwiększyłby konkurencyjność tworzących go firm”.

© Tim Hudson

Do klastra, koordynowanego przez zatrudnionego w niepełnym wymiarze czasowym kierownika, do chwili obecnej przyłączyło się około 20 różnych przedsiębiorstw. EFRROW zapewnia dofinansowanie pracy kierownika klastra, a wśród znawców tej tematyki zatrudnienie do zarządzania klastrem tak wyspecjalizowanego personelu uznaje się za czynnik kluczowy dla sukcesu sieci przedsiębiorstw (niezależnie od ich rodzaju). Koordynowanie i prowadzenie działalności klastra, kierowanie nim i motywowanie jego członków, a także jego rozwój i promocja to czynności, które wymagają czasu i umiejętności. Wiele firm nie dysponuje czasem na te niezbędne zadania związane z zarządzaniem siecią, zatem możliwość uzyskania wsparcia z EFRROW na zatrudnienie personelu klastra może stanowić wartość dodaną. Dzięki temu należące do klastra przedsiębiorstwa mogą skupić się na dostosowaniu swojej działalności do realizacji strategii klastra.

Strategia ClimECC obejmuje zwiększanie zarówno popytu na ekologiczne technologie na obszarach wiejskich w Luksemburgu, jak i podaż tych technologii. Kierownik klastra Michel Wilwert podkreśla, że jego rola polega na „pomaganiu firmom z obszaru LGD w zidentyfikowaniu swoich potrzeb w zakresie szkolenia kompetencji ekologicznych, by móc oferować naszym klientom szerszą ofertę lepszych usług przyjaznych środowisku. W naszym klastrze dysponujemy obecnie personelem o szerokim zakresie umiejętności ekologicznych, jako że wśród naszych przedsiębiorstw są firmy budowlane, architektoniczne, inżynieryjne i rolnicze, które specjalizują się w technologiach związanych z energią ze źródeł odnawialnych lub gospodarowaniem odpadami w sposób minimalizujący ich negatywny wpływ na środowisko. Mamy wśród członków także inne firmy i instytucje, w tym elektrociepłownię zasilaną biogazem oraz szkołę, co daje działalności naszego klastra dodatkowe cenne możliwości”.

Jedno ze wczesnych działań klastra ClimECC wiązało się z jego promocją, by zwiększyć popyt na usługi oferowane przez jego członków. Pierwsza okazja na reklamowanie ClimECC nadarzyła się na krajowych Eko-Targach, które corocznie odbywają się w mieście Luksemburg. Pan Wilwert wspomina: „Na tych targach nabraliśmy sporo pewności siebie, więc postanowiliśmy zorganizować własne wydarzenie pod patronatem klastra ClimECC tu, w Redange, by mieszkańcy obszarów wiejskich mogli dowiedzieć się, co możemy dla nich zrobić”.

Po kilku miesiącach starannego planowania, w kwietniu 2011 r. odbyły się eko-targi klastra ClimECC, przyciągając ponad 800 uczestników, którzy przybyli odwiedzić stoiska 25 wystawców. Przemawiając podczas targów, pan Wilwert powiedział: „Cieszymy się bardzo z zainteresowania społeczeństwa naszym klastrem, który działa na rzecz zrównoważonego rozwoju. Na dzisiejszych targach możemy zaoferować różne rozwiązania dla różnych problemów naszych klientów. Na przykład rolnicy, którzy chcą dowiedzieć się, jak mogą zarobić na dostosowaniu systemów energii z alternatywnych źródeł mogą porozmawiać z naszymi ekspertami technicznymi w tej dziedzinie. Podobnie, jeśli jakaś rodzina chce zbudować lub wyremontować dom w którejś z okolicznych miejscowości,

” Powodem, dla którego przedsiębiorcy skupieni w klastrze pozostają zaangażowani w jego działalność, jest to, że widzą w tym dla siebie wyraźne korzyści ekonomiczne. Dostrzegają, że mogą zyskać udział w rynku i wymienić cenne doświadczenia z korzyścią dla własnych firm. ”

kierownik ClimECC, Michel Wilwert

może dowiedzieć się od członków ClimECC o wielu różnych metodach budowlanych o niskiej szkodliwości dla środowiska”.

Członkowie klastra ClimECC skorzystali już zatem na dofinansowanym z EFRROW projekcie. Jego realizatorzy mają długoterminowy plan przekształcenia klastra w wysokiej jakości markę z sektora biznesu ekologicznego. Jako że LGD z Belgii i Francji również wyrażają zainteresowanie współpracą z klastrem, w przyszłości do ClimECC mają dołączyć także partnerzy z innych krajów.

Dalsze informacje o tej inicjatywie na rzecz efektywnego rozwoju obszarów wiejskich zakładającego oszczędne korzystanie z zasobów znajdują się na stronie ClimECC (www.climeec.lu).

EFRROW daje możliwość przeciwdziałania zmianie klimatu za pomocą metod, które jednocześnie podnoszą konkurencyjność wiejskich przedsiębiorstw.

Płatności rolno-środowiskowe służą ochronie bazy zasobów naturalnych UE: korzyści dla przyrody i rolników płynące z programu finansowanego z EFRROW w Rumunii

Zasoby naturalne mają fundamentalne znaczenie dla długoterminowych gospodarczych, społecznych i środowiskowych interesów UE. Większość europejskich zasobów wodnych, glebowych i z zakresu różnorodności biologicznej znajduje się na obszarach wiejskich, dlatego też wyspecjalizowane programy rolno-środowiskowe służące ochronie tego podstawowego kapitału UE stanowią obowiązkową część EFRROW.

W komunikacie zatytułowanym *WPR do 2020 r.: sprostać wyzwaniom przyszłości związanym z żywnością, zasobami naturalnymi oraz aspektami terytorialnymi*⁸ przedstawiono warianty przyszłej polityki rozwoju obszarów wiejskich UE. W komunikacie tym kładzie się nacisk na podejście oparte na rozwoju ekologicznym, co znalazło swój oddźwięk w wypowiedzi unijnego komisarza ds. rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich Daciana Cioloșa, który podkreślił „znaczenie realizacji bardziej ekologicznej, sprawiedliwszej, wydajniejszej i skuteczniejszej wspólnej polityki rolnej”. Komisarz Cioloș dodał także dla wyjaśnienia: „WPR nie jest jedynie dla rolników, lecz dla wszystkich mieszkańców UE – konsumentów i podatników. Dlatego tak istotne jest, abyśmy zaprojektowali tę politykę w sposób bardziej zrozumiały dla wszystkich odbiorców oraz uwidoczniający korzyści, jakie rolnicy zapewniają całemu społeczeństwu”.

Podstawowe przykłady tych korzyści dla społeczeństwa to zagospodarowywanie krajobrazu obszarów wiejskich przez rolników i dbanie o różnorodność biologiczną tych obszarów. Aby rolnicy nadal świadczyli te „dobra publiczne”, otrzymują pomoc finansową z EFRROW za pośrednictwem programów rolno-środowiskowych. Wsparcie rolno-środowiskowe dostępne jest dla celów „stosowania metod użytkowania gruntów, które prowadzą do zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi”. W ramach tych programów nagradza się więc rolników za ochronę i poprawę stanu środowiska na swoich gruntach rolnych.

Tym sposobem EFRROW wykorzystuje się, by zagwarantować korzyści ekologiczne dla społeczeństwa, takie jak zachowanie siedlisk dziko żyjących gatunków oraz różnorodności biologicznej w UE. Programy te mogą także służyć jako narzędzia rozwoju przedsiębiorstw wiejskich,

które mogą wykorzystać swój kapitał ekologiczny, by różnicować swoją działalność w kierunku nowych form zarobkowania – przykładowo turystyki przyrodniczej. Na tym przykładzie widać znaczenie działań rolno-środowiskowych jako narzędzia rozwoju ekologicznego.

Choć każdy z tych programów jest inny (ponieważ zostały zaprojektowane, by wspierać konkretne potrzeby ochrony środowiska poszczególnych lokalnych obszarów), występują wspólne kategorie działań rolno-środowiskowych obejmujące: techniki i sprzęt do ekstensywnej uprawy rolnej; ograniczanie stosowania nawozów i pestycydów na pastwiskach; ekologiczne gospodarowanie; dbanie o takie elementy siedlisk dziko żyjących gatunków jak tereny podmokłe i zakrzewienia. Występują także inne programy rolno-środowiskowe.

Wydatki UE na środki rolno-środowiskowe w latach 2007-2013 wyniosą prawie 20 mld euro, co stanowi ok. 22 % całkowitego unijnego budżetu na rozwój obszarów wiejskich. Przyznanie tak istotnego dofinansowania programom rolno-środowiskowym ukazuje znaczenie, jakie nadano w UE zrównoważonemu gospodarowaniu gruntami. Opierają się na nim założenia rozwoju ekologicznego w większości krajowych i regionalnych programów ROW, a na całym terytorium obszarów wiejskich Europy tysiące osób gospodarujących gruntami łączy wypełnianie zobowiązań rolno-środowiskowych z prowadzeniem wiejskich przedsiębiorstw turystycznych lub wytwarzaniem lokalnych wyrobów. Typowy przykład takich rozwiązań znaleźć można w Rumunii, gdzie rodzina Bangala prowadząca gospodarstwo rolnicze uczestniczy w jednym z programów rolno-środowiskowych realizowanych przy wsparciu EFRROW w Transylwanii.

© Raluca Barbu

Rolnictwo o wysokiej wartości przyrodniczej

Rodzina Bangala gospodaruje na 20 hektarach łąk kośnych i 80 hektarach użytków zielonych, otaczających ich gospodarstwo hodowlane owiec i bydła, położone w północnej części okręgu Braszów na wysokości 1480 m n.p.m. W miesiącach letnich zwierzęta wypasane są także na 250 hektarach obszarów górskich. W tej rodzinie od wielu pokoleń stosuje się tradycyjne praktyki rolnicze, które obejmują ręczne oraz inne ekstensywne metody uprawy łąk, koszenia i przechowywania siana. Flora i fauna bardzo dobrze rozwijają się w tych warunkach, bo nie zagrażają im ciężkie maszyny rolnicze, stosowanie chemikaliów czy też utrata siedlisk. Dzięki temu użytki zielone w tej części Rumunii uchodzą za jedne z najbardziej różnorodnych biologicznie w Europie.

Łąki i pastwiska wykorzystywane do hodowli w okręgu Braszów, tak jak te należące do rodziny Bangala, kwalifikują się do programu rolno-środowiskowego dotyczącego rolnictwa o wysokiej wartości przyrodniczej. Ten realizowany w ramach rumuńskiego PROW program ma na celu zachowanie i utrwalenie tych cech użytków zielonych, które decydują o ich wysokiej wartości przyrodniczej. Płatności z EFRROW przyznawane są pod warunkiem, że rolnik przez pięć lat gospodaruje z zastosowaniem wcześniej ustalonych, dobroczynnych dla środowiska praktyk rolniczych.

Daniela Bangala opisuje, jak realizowana jest płatność rolnośrodowiskowa w przypadku jej gospodarstwa: „Nasz pięcioletni plan gospodarowania ekologicznego zobowiązuje nas do unikania stosowania nawozów chemicznych na naszych użytkach zielonych. Na podstawie umowy rolno-środowiskowej pastwisk nie wolno także zaorywać, wałować ani dosiewać na nich innych gatunków. Stosujemy naturalne, tradycyjne nawozy gospodarskie, ale nigdy w ilości przekraczającej limit 30 kilogramów azotu na hektar”.

© Raluca Barbu

„Dzięki pomocy, jaką otrzymujemy z EFRROW, możemy dać ludziom pracę i zachować ponad 200 hektarów tradycyjnego krajobrazu dla przyszłych pokoleń. ”

Daniela Bangala

„W krytycznych okresach – takich jak czas rozrodu lub lęgów, gniazdowania czy zapyłania roślin – ograniczamy koszenie, by zmniejszyć zagrożenie dla owadów, ptaków, kwiatów, zwierząt i innych gatunków. Przez prawie cały początek sezonu wegetacyjnego pozostawiamy więc nasze pastwiska i łąki w spokoju i kosimy je dopiero począwszy od lipca, kiedy wszystkie istotne dla dzikiej fauny i flory okresy dobiegną już końca. Całą skoszoną trawę usuwamy z łąki w ciągu dwóch tygodni od pokosu, co pomaga utrwalić naturalne cechy tego siedliska”.

Wsparcie rozwoju obszarów wiejskich

Za przestrzeganie tych wymogów w zakresie gospodarowania wypłacana jest z rumuńskiego PROW płatność rolno-środowiskowa w wysokości 124 euro na hektar, a kolejne 58 euro za hektar otrzymuje się rocznie za ręczne koszenie i odwracanie siana. W ramach wsparcia rolno-środowiskowego rodzina Bangala otrzymuje łącznie 3276 euro rocznie. Większość tej kwoty rodzina przeznaczają na zatrudnienie w miesiącach letnich dodatkowych siedmiu osób spośród okolicznych mieszkańców, do pracy przy sianokosach i wypasaniu. Zachowanie bogatego dziedzictwa w postaci tradycyjnych praktyk rolniczych przyniosło rodzinie Bangala znaczną wartość dodaną, umożliwiając im zróżnicowanie działalności w kierunku gospodarstwa agroturystycznego i usług zakwaterowania na potrzeby turystyki wiejskiej oraz produkcji całej gamy prawdziwie tradycyjnych wyrobów mięsnych i mlecznych.

Płatności rolno-środowiskowe w ramach programów rozwoju obszarów wiejskich (PROW) odzwierciedlają uwarunkowania danego kraju, dlatego dalsze informacje na temat znacznych kwot wsparcia dla rozwoju ekologicznego przeznaczonych na działania na rzecz ochrony przyrody w gospodarstwach rolnych uzyskać można od instytucji zarządzających PROW i krajowej sieci obszarów wiejskich w poszczególnych krajach. Szczegółowe dane kontaktowe tych instytucji dostępne są na stronie internetowej ENRD pod zakładką dotyczącą danego kraju⁹.

Prawie jedna czwarta budżetu EFRROW przeznaczana jest na projekty rolno-środowiskowe, które dają gospodarzom gruntów możliwość zrównoważonego rozwijania swoich gospodarstw przez ochronę naturalnych zasobów UE.

Energia odnawialna generatorem zysków dla obszarów wiejskich: węgierski wynalazca dzięki środkom z EFRROW rozwija produkcję ekologicznej innowacyjnej dachówki fotowoltaicznej

Pionierskie przedsiębiorstwo wiejskie na Węgrzech skorzystało ze wsparcia z EFRROW, aby rozbudować swój zakład produkcyjny w celu stworzenia nowatorskiej linii produktów z zakresu energetyki odnawialnej, które wpisują się w cele ekologicznego rozwoju Unii.

Jak już wspomniano w poprzednich artykułach, u podstaw programu rozwoju ekologicznego UE leży koncept „ekoinnowacji”. Aby zachować ciągłość dostaw surowców w dalszej perspektywie, należy na obszarach wiejskich Europy wykorzystywać nowe technologie w nowatorski sposób. EFRROW jest dobrze wyposażony w narzędzia do wspierania projektów opartych na ekoinnowacjach realizowanych w rolnictwie, leśnictwie, a także przez przedsiębiorców rolno-spożywczych i pozostałe osoby zainteresowane rozwojem obszarów wiejskich UE.

Znamienny przykład stosowania ekoinnowacji w praktyce można znaleźć na Węgrzech, gdzie środki PROW przeznaczone na różnicowanie działalności na obszarach wiejskich wykorzystano, aby zaspokoić rosnący popyt na nowy rodzaj dachówki fotowoltaicznej.

Za nową linią innowacyjnych produktów, wytwarzanych na obszarach wiejskich i z myślą o nich, stoi Miklós Tóth z gminy Harsány na północy Węgier. Stworzona przez niego technologia dachówki solarnej łączy formę i funkcje tradycyjnej dachówki z najnowocześniejszym ogniwem fotowoltaicznym. Jak mówi sam Miklós Tóth: „Dzięki tej technologii, która jest unikatowa na skalę światową i stanowi dobrą alternatywę dla istniejących już rozwiązań, powstał nowy segment rynku”.

Ten bardzo prosty, lecz wyjątkowo skuteczny pomysł biznesowy to doskonały przykład tego rodzaju nowatorskiej koncepcji, na rozwinięcie której wiejscy przedsiębiorcy mogą otrzymać wsparcie z EFRROW.

Linia dachówek solarnych zaprojektowanych przez Miklósa Tótha ma potencjał, by radykalnie zrewolucjonizować rynek paneli fotowoltaicznych. Sam wynalazca zauważa: „Zaspokojenie popytu na rynku to ogromne wyzwanie”. Z tego względu jego firmie „Ideas Solar” przyznano

prawie 165 000 euro wsparcia z EFRROW na dofinansowanie inwestycji własnej w nowe obiekty produkcyjne, dzięki którym zwiększy się zdolność wytwórcza fabryki dachówek. Dzięki dostępnym w ramach PROW środkom na rozwój przedsiębiorstw dachówki solarne można teraz produkować w różnych kształtach, rozmiarach i kolorach.

Popyt na ten produkt wciąż rośnie, w miarę jak coraz więcej osób uświadamia sobie praktyczne korzyści płynące z pokrycia dachu tymi przyjaznymi dla środowiska dachówkami oraz wszystkie związane z tym możliwości. Wyrób jest tak zaprojektowany, by spełniać wymogi przepisów technicznych i budowlanych, ponadto jest łatwy w instalacji, a potencjał jego dalszego wykorzystania jest nieograniczony.

W każdą dachówkę wbudowany jest samowystarczalny układ fotowoltaiczny, dzięki czemu nie wymaga ona żadnych dodatkowych przewodów elektrycznych ani osobnych przyłączy. Ta metoda może zmniejszyć obciążenie dachu o jedną trzecią i sprawia, że produkt posiada ogromne możliwości adaptacyjne.

Dzięki tym cechom dachówkę zastosować można na dachu każdego typu, w tym na zabytkowych budynkach chronionych ze względu na ich wartość historyczną. To przedsięwzięcie przynosi zatem nie tylko rezultaty pod względem inteligentnego i trwałego wzrostu gospodarczego, ale sprzyja także włączeniu społecznemu, gdyż właściciele zabytkowych budynków również mają możliwość skorzystania z technologii energetyki odnawialnej.

Wśród innych zalet dofinansowanej z PROW technologii dachówki solarnej jest także jej większa efektywność energetyczna w porównaniu z konwencjonalnymi modułami słonecznymi na dachy – przykładowo,

do zasilenia domowego komputera wystarczą tylko cztery dachówki. Osiem dachówek wytwarza energię elektryczną wystarczającą, by zasilić lodówkę, a do zaspokojenia całego zapotrzebowania na energię w domu przeciętnej rodziny, w tym na prąd i ogrzewanie, wystarczy pokryć dach (o powierzchni 20 do 50 m²) 300 do 500 dachówkami.

Wiara w sukces wśród przedsiębiorców

Po otwarciu nowych obiektów produkcyjnych w przedsiębiorstwie „Ideas Solar” rośnie pewność, że przed firmą stoją ogromne perspektywy, a Miklós Tóth nie może się doczekać wprowadzenia do produkcji nowych, innowacyjnych rozwiązań. „W niedalekiej przyszłości mamy zamiar wprowadzić dodatkowe warianty, takie jak dachówka z wbudowanym modułem odszraniającym”. Można się spodziewać, że przedsiębiorstwo oferujące tego rodzaju technologie odszraniania dachów znajdzie niszę rynkową w postaci regionów górskich i obszarów z dużymi opadami śniegu w Europie i poza Europą.

Sukces wiejskich przedsiębiorstw, takich jak opisana firma w Węgier, powoduje, że zwiększa się wiara w przyszłość u członków społeczności na obszarach wiejskich, zwłaszcza w czasach recesji. Inwestycje zrealizowane przez „Ideas Solar” przy wsparciu z EFRROW przyczyniły się do rozwoju lokalnej społeczności na tym obszarze, bo dzięki budowie nowych obiektów fabrycznych powstało 18 nowych miejsc pracy.

Omawiany projekt rozwoju produktu na obszarach wiejskich, realizowany przy dofinansowaniu z PROW, przyniesie, rzecz jasna, potencjalnie znacznie większe korzyści – nie tylko dlatego, że dachówka solarna oferuje nowe rozwiązanie dla łagodzenia skutków zmiany klimatu, ale także ze względu na to, że wynalazek ten daje mieszkańcom wielu obszarów wiejskich możliwość dostosowania się do suchszego i gorętszego klimatu w sposób, który jednocześnie obniża ich rachunki za energię i zwiększa ich samowystarczalność energetyczną.

„ Te produkty praktycznie same się sprzedają... historyczne części takich miast jak Florencja, Rzym czy Paryż stanowią rozległe rynki zbytu o olbrzymim potencjale wzrostu. ”

Miklós Tóth

© Ideassolar

Dzięki projektom w dziedzinie energii ze źródeł odnawialnych mieszkańcy obszarów wiejskich mogą skorzystać z możliwości gospodarczych i przyczynić się do łagodzenia skutków zmiany klimatu.

Racjonalne zużycie wody: dofinansowanie z EFRROW dla inwestycji w inteligentne systemy nawadniania na Cyprze

Woda stanowi podstawę życia na naszej planecie, a zatem jakość i ilość wód dostępnych na danym obszarze wiejskim decyduje o możliwości jego rozwoju. Mieszkańcy europejskich wsi mogą uzyskać dofinansowanie z EFRROW na gospodarowanie zasobami wodnymi na swoim terenie w sposób zrównoważony i zgodny z założeniami rozwoju ekologicznego.

© European Union

Gospodarowanie wodą stanowi ogromne wyzwanie dla obszarów wiejskich. Powszechnie wiadomo, że racjonalne zużycie wody przynosi bezpośrednie korzyści dla rozwoju tych obszarów, sprzyjając poprawie konkurencyjności przedsiębiorstw, ochronie środowiska, zróżnicowaniu działalności gospodarczej na wsi i poprawie jakości życia.

W unijnej *ramowej dyrektywie wodnej*¹⁰ wspierane są metody zrównoważonego gospodarowania wodą, które przyczyniają się do rozwoju ekologicznego. Ten dokument o dużym znaczeniu politycznym określa, jak poszczególne kraje powinny dbać o swoje zasoby wodne. Jednym z głównych narzędzi gospodarki wodnej, z którego korzystają państwa członkowskie, są *plany gospodarowania wodami w dorzeczu*¹¹. Wynikające z nich zasady mają znaczenie dla wszystkich użytkowników zasobów wodnych na obszarach wiejskich, a zwłaszcza dla rolników. Szacuje się, że w Europie około 44 % całkowitej ilości pobieranej wody zużywa się na potrzeby rolnictwa. W państwach członkowskich na południu Europy zużycie wody na potrzeby rolnictwa może wzrosnąć nawet do ponad 60 %.

Środki programów rozwoju obszarów wiejskich odgrywają ważną rolę we wdrażaniu planów gospodarowania wodami w dorzeczu i regulowaniu ilości wody zużywanej przy produkcji żywności i innych wyrobów na obszarach wiejskich. Do dofinansowania z EFRROW kwalifikuje się cały szereg korzystnych dla rozwoju ekologicznego metod gospodarowania wodą. Obejmują one działania, które mają na celu m.in. zbieranie deszczówki, ochronę przeciwpowodziową, ochronę różnorodności biologicznej w siedliskach podmokłych, gospodarkę ściekową i ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia wód, kampanie informacyjne i budowanie potencjału, a także liczne inicjatywy na rzecz bardziej oszczędniejszego zużycia wody, realizowane przez podmioty sektora publicznego, prywatnego i pozarządowego w ramach projektów będących częścią PROW.

Inteligentne urządzenia do nawadniania

EFRROW jest popularnym źródłem wsparcia dla inwestycji w poprawę funkcjonowania systemów nawadniających. Nawadnianie służy wyrównaniu niedoboru wody w uprawach rolniczych i ogrodniczych i zwiększa wydajność produkcyjną przedsiębiorstw prowadzących te uprawy. Tradycyjne systemy nawadniania tworzą krajobrazy o różnorodnych i złożonych cechach, mające istotną wartość kulturalną i historyczną oraz w których żyje wiele gatunków dzikiej fauny i flory. Nawadnianie może jednak nieść również negatywne skutki dla środowiska, na przykład zubożenie zasobów wód podziemnych w warstwach wodonośnych oraz zwiększone ryzyko zasolenia i erozji gleb.

Automatyczne urządzenia do nawadniania dają możliwość przezwyciężenia niektórych z tych problemów. Aby zwiększyć korzystanie z inteligentnych systemów nawadniających, wykorzystuje się właśnie środki EFRROW. Przykład takiego rozwiązania znaleźć można na Cyprze, gdzie duże przedsiębiorstwo ogrodnicze uzyskało wsparcie ze środków na rozwój obszarów wiejskich UE na inwestycję w unowocześnienie urządzeń do gospodarowania wodą.

Rozwiązanie rodem z Cypru

Niedobór wody jest istotnym problemem na Cyprze, ponieważ w wyniku zmiany klimatu zmniejszyły się tam opady deszczu, a do podziemnych warstw wodonośnych wciąż przenika woda morską. Z tego powodu na wyspie wyczerpują się zasoby wody słodkiej. Aby wesprzeć zrównoważony rozwój tego kraju, należy sięgnąć po rozwiązania z zakresu rozwoju ekologicznego.

Właściciele przedsiębiorstwa wiejskiego pod nazwą Solomou Nurseries z Kotsiatīs w centralnej części Cypru byli przekonani, że ich firma

10 http://ec.europa.eu/environment/water/index_en.htm#wfd_factsheet

11 http://ec.europa.eu/environment/water/participation/map_mc/map.htm

mogłaby skorzystać na ulepszeniu sposobu zużycia wody poprzez inwestycję w inteligentne systemy nawadniania i nowe urządzenia do oszczędzania wody. Szkołka ogrodnicza Solomou, zatrudniająca na pełen etat 60 pracowników, ma na Cyprze ugruntowaną pozycję jako producent sadzonek warzywnych, roślin ozdobnych, ziół i kwiatów ciętych. Dokładne i odpowiedzialne nawadnianie jest niezbędne w tej branży, gdyż gwarantuje, że sadzonki i inne produkty dotrą do punktu sprzedaży w doskonałym stanie.

Sporządzono zatem plan modernizacji ukierunkowany na jakość, którego realizację rozpoczęto w 2005 r., a ukończono w 2010 r. Aby pomóc firmie Solomou zwiększyć zdolność produkcyjną, przyznano jej dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) w wysokości ok. 60 000 euro.

Trwająca pięć lat modernizacja szkółki kosztowała 1,7 mln euro, z czego całkowite dofinansowanie ze środków UE wyniosło 307 500 euro. Pieniądze przeznaczone na nowy zautomatyzowany system nawadniający, nowe urządzenia do odsalania czepianych do nawadniania wód podziemnych, sprzęt do zbierania deszczówki i oczyszczalni ścieków. W ramach modernizacji ulepszono także obiekty szklarniowe i pomieszczenia produkcyjne szkółki.

Dzięki pakietowi unijnej pomocy znacznie poprawiła się zdolność szkółki do racjonalnego korzystania z wody, spadły koszty produkcji, a jakość produktów się polepszyła. Jak powiedział dyrektor zarządzający szkółki Marios Solomou: „Nasz plan modernizacji przyniósł pożytek przedsiębiorstwu, ale także środowisku, bo oszczędzamy i zbieramy więcej wody niż przedtem”.

Rozwiązania z zakresu rozwoju ekologicznego służące ochronie zasobów wodnych, takie jak ten cypryjski projekt dofinansowany z EFRROW, stanowią przykład do naśladowania dla innych przedsiębiorstw wiejskich. Szczegóły dotyczące dostępnych w ramach EFRROW możliwości realizacji podobnych pomysłów na rozwój ekologiczny uzyskać można od [przedstawicieli KSOW w poszczególnych krajach](#)¹².

Dalsze informacje na temat zagadnień związanych z gospodarowaniem zasobami wodnymi UE dostępne są na stronie DG ds. Środowiska Komisji Europejskiej¹³, która zawiera także inne przydatne materiały, jak choćby opisy najlepszych praktyk oraz wielojęzyczny podręcznik dotyczący rozwiązań problemu zużycia wody w rolnictwie.

„ W wielu regionach Europy równowaga między zapotrzebowaniem na wodę a jej dostępnością osiągnęła poziom krytyczny. ”

Komisja Europejska, DG ds. Środowiska

© Marios Solomou

W polityce rozwoju obszarów wiejskich UE nadano wysoki priorytet projektom z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi.

12 http://enrd.ec.europa.eu/national-rural-networks/nrn-information/en/nrn-information_home_pl.cfm

13 http://ec.europa.eu/environment/water/quantity/good_practices.htm

Możliwości rozwoju dla przedsiębiorstw ekologicznych: EFRROW wspiera słowacki sektor żywności ekologicznej

W porównaniu z rolnictwem konwencjonalnym produkcja ekologiczna zwiększa różnorodność biologiczną oraz przyczynia się do zachowania gatunków i naturalnych siedlisk, jak również do lepszej ochrony jakości wód i gleb. Rolnictwo ekologiczne jest coraz częściej stosowane w Europie, tworząc nowe możliwości rozwoju obszarów wiejskich, a EFRROW jest odpowiednim narzędziem do zwiększania wydajności produkcji ekologicznej.

Rolnictwo ekologiczne stanowi przykład podejścia do zrównoważonego rolnictwa opartego na zasadach rozwoju ekologicznego i w związku z tym kwalifikuje się do wsparcia w ramach EFRROW. W metodach produkcji ekologicznej duży nacisk kładzie się na ochronę środowiska oraz kwestie związane z dobrostanem zwierząt. Typowe praktyki rolnictwa ekologicznego obejmują rygorystyczne kontrole dotyczące chemikaliów stosowanych w pestycydach, nawozów, antybiotyków dla zwierząt gospodarskich oraz dodatków paszowych. Kolejną cechą ekologicznych systemów produkcji jest stosowanie płodozmianu, który wspiera naturalną regenerację substancji odżywczych znajdujących się w glebie. Ekologiczne metody zakładają również korzystanie z zasobów dostępnych w gospodarstwie, na przykład wykorzystywanie nawozu naturalnego pochodzącego od zwierząt gospodarskich bądź paszy z uprawianych lokalnie roślin pastewnych.

Inne cechy produkcji ekologicznej obejmują: wybór gatunków roślin i zwierząt, które są odporne na choroby i przystosowane do życia w lokalnych warunkach; unikanie organizmów zmodyfikowanych genetycznie oraz stosowanie metod hodowli żywego inwentarza z wolnym wybiegiem i pasz ekologicznych.

Kontrole produkcji ekologicznej podlegają przepisom unijnym, które gwarantują autentycznie ekologiczną żywność. Każdy produkt spożywczy sprzedawany na terenie UE jako żywność ekologiczna musi spełniać wymogi zawarte w tych przepisach, a organy kontroli przeprowadzają regularne inspekcje w tym zakresie. By pomóc konsumentom w rozpoznawaniu prawdziwych produktów ekologicznych, wprowadzono nowe oznakowanie ekologiczne UE. Ekologiczne oznakowanie UE – o

kształcie liścia – uzupełniają krajowe i regionalne klasyfikacje żywności ekologicznej stosowane w poszczególnych państwach członkowskich.

Ekologiczne normy jakościowe i systemy oznakowania są promowane poprzez *Europejski Plan Działań dla Żywności Ekologicznej i Rolnictwa*¹⁴. Kolejny istotny aspekt planu działań stanowi zwiększanie świadomości na temat produktów ekologicznych, dlatego też UE wspiera rozmaite kampanie informacyjne mające na celu upowszechnienie ekologicznych rozwiązań opartych na założeniach rozwoju ekologicznego. Przykładowo, na stronie internetowej Komisji Europejskiej udostępniono *wykaz stron internetowych dotyczących rolnictwa ekologicznego*¹⁵, który zawiera wskazówki dla rolników i przedsiębiorstw przetwarzających żywność zainteresowanych wprowadzeniem systemów ekologicznych. Ze strony można również bezpłatnie pobrać *książki kucharskie oraz gry dla dzieci*¹⁶, oferowane w ramach dążenia UE do wspierania ekologicznej produkcji.

Sektor wzrostu

Silne poparcie dla rolnictwa ekologicznego ze strony UE umożliwiło niezwykle dynamiczny rozwój tego sektora oraz jego stały wzrost (pomiędzy 10 a 15 % rocznie). Badania pokazują, że wartość europejskiego rynku ekologicznego osiągnie wkrótce 20 miliardów euro, w miarę jak żywność ekologiczna wkracza do supermarketów i sklepów ogólnospożywczych. Znaczenie produktów ekologicznych rośnie także dzięki wprowadzaniu ich do dyskontów, jak również do branży gastronomicznej. Obecnie w UE działalność prowadzi około 180 000 producentów certyfikowanej żywności ekologicznej, a z danych liczbowych wynika,

14 http://ec.europa.eu/agriculture/organic/eu-policy/action-plan_en

15 http://ec.europa.eu/agriculture/organic/home_en

16 http://ec.europa.eu/agriculture/organic/download-information_en

że całkowity zasięg stosowania ekologicznych systemów rolnictwa zwiększył się na terenie UE o 7,4 %. W ciągu ostatnich kilku lat w Belgii, Bułgarii, Grecji, na Węgrzech, a także w Słowacji, w Hiszpanii i Wielkiej Brytanii odnotowano wzrost ilości gruntów uprawianych w sposób ekologiczny o ponad 10 %.

Wzrost ten wynika po części ze wsparcia w ramach polityki rozwoju obszarów wiejskich UE. Środki z EFRROW można wykorzystać do wprowadzenia metod ekologicznej produkcji oraz zwiększenia konkurencyjności przedsiębiorstw produkujących żywność ekologiczną. W ramach PROW udzielono tysięcy rozmaitych dotacji w celu wsparcia Europejskiego Planu Działań dla Żywności Ekologicznej, czego przykładem jest przedsięwzięcie ze Słowacji – jednego z państw członkowskich, w których odnotowano wysoki wzrost sektora żywności ekologicznej. Firma Ekotrend Myjava ze słowackiego kraju trenczyńskiego otrzymała dotację z EFRROW na projekt polegający na wprowadzeniu zmodernizowanej technologii przetwarzania żywności ekologicznej, aby poprawić wydajność tego przedsiębiorstwa z sektora żywności ekologicznej.

Działalność ekologiczna

Firma wykorzystała około 106 000 euro ze środków EFRROW do współfinansowania inwestycji w poprawę wydajności swojej ekologicznej linii technologicznej. Dzięki środkom z PROW zakupiono nowy, zaawansowany technologicznie sprzęt do obłuskiwania zbóż ekologicznych, który pozwala na zwiększenie wydajności produkcji nawet o 9 %. Nowoczesne maszyny zapewniają wysokiej jakości produkty, ich działanie wymaga mniejszych nakładów energii niż działanie poprzednich maszyn do obłuskiwania; mniej też hałasują, co oznacza lepsze warunki pracy dla personelu. Projekt ten stanowi praktyczny przykład na to, że inteligentna i zrównoważona technologia może przynieść przedsiębiorstwom z obszarów wiejskich także korzyści związane ze zdrowiem i bezpieczeństwem.

Część realizowanego w ramach PROW projektu stanowiły również nowe skomputeryzowane procesy biznesowe. Dzięki nowemu oprogramowaniu firma obecnie może koordynować wszystkie etapy swojej produkcji za pomocą kompleksowego systemu zarządzania. Dodatkowe elementy wsparcia z EFRROW obejmują specjalny magazyn do składowania zbóż ekologicznych i mąki Ekotrend, który zapewni lepsze warunki pracy dla personelu oraz wyższe standardy związane z higieną.

Popyt na produkty ekologiczne rośnie, co stwarza większe możliwości biznesowe dla wszystkich sektorów w łańcuchu dostaw żywności.

Pan Dušan Janoviček z Ekotrend jest zadowolony z wyników projektu na rzecz rozwoju firmy ze względu na liczne korzyści, jakie przyniosło to przedsięwzięcie. Pan Janoviček wyjaśnia: „Nasz nowy sprzęt pomaga nam działać w bardziej opłacalny sposób, a ponieważ wytwarzamy produkty ekologiczne, w efekcie możemy pracować w sposób bardziej przyjazny dla środowiska”.

Pani Malvína Gondová ze słowackiej KSOW tak skomentowała wkład EFRROW w rozwój produkcji ekologicznej w Trenczynie: „Wspieranie zrównoważenia środowiskowego jest ważną częścią naszej pracy w ramach PROW, a ten projekt stanowi doskonały przykład tego, jak przedsiębiorstwa z obszarów wiejskich na Słowacji mogą skorzystać na wprowadzaniu rozwiązań zgodnych z założeniami rozwoju ekologicznego”.

© Ekotrend Myjava company

Więcej przykładów wsparcia z EFRROW dla projektów związanych z produkcją, przetwarzaniem i promocją żywności ekologicznej można znaleźć w bazie projektów PROW sieci ENRD¹⁷.

„Nasz nowy sprzęt pomaga nam działać w bardziej opłacalny sposób, a ponieważ wytwarzamy produkty ekologiczne, w efekcie możemy pracować w sposób bardziej przyjazny dla środowiska.”

Dušan Janoviček, Ekotrend

Ziemia jest ważna: zrównoważona ochrona gleby na greckiej wyspach archipelagu Santoryn

Europejskie gleby powstawały przez tysiące lat, lecz zniszczenie tych cennych zasobów może dokonać się znacznie szybciej – dlatego też wspierane przez EFRROW rozwiązania stosowane w zrównoważonym rolnictwie zgodnie z ideą rozwoju ekologicznego pokazują, jak zarządcy gruntów mogą chronić nasze gleby, by zachować je dla przyszłych pokoleń.

© Santo Wines, Santorini Association Of Winemakers

Komisja Europejska nazwała glebę „fabryką życia”¹⁸, ponieważ wysokiej jakości gleba ma kluczowe znaczenie dla naszego codziennego życia. Europejskie gleby zapewniają nam żywność, wodę pitną, biomasę i surowce. Większość działań człowieka jest w jakiś sposób powiązana z glebą, a jednak w całej UE postępuje degradacja tego zasobu. Może to mieć negatywny wpływ na prawidłowe funkcjonowanie ekosystemów, a także na wydajność oraz może nasilić oddziaływanie zmiany klimatu. W rezultacie proces degradacji gleby wpływa na nasz gospodarczy dobrobyt oraz jakość życia.

Rolnicy i leśnicy odgrywają kluczową rolę w ochronie gleb, ponieważ sprawują pieczę nad dużą częścią zasobów glebowych UE. Polityka rozwoju obszarów wiejskich oferuje zachęty, które mają na celu wspieranie zarządców gruntów w odpowiednim dbaniu o glebę za pomocą zrównoważonych metod. Istotne narzędzie PROW stosowane w celu wspierania działań na rzecz ochrony gleby stanowią płatności rolno-środowiskowe.

Programy rolno-środowiskowe są zwykle opracowane tak, by odpowiadać na potrzeby związane z ochroną lokalnych rodzajów gleb oraz na potrzeby terenu, na którym takie gleby się znajdują. Różnorodność biologiczna gleby jest często istotnym priorytetem finansowanych z PROW działań zgodnych z koncepcją rozwoju ekologicznego, w ramach których stosuje się narzędzia i techniki uwzględniające środowisko, by chronić mikroorganizmy, które zachowują strukturę gleby i materię organiczną. Rozwiązania związane ze zrównoważonym rolnictwem finansowane przez programy rolno-środowiskowe mają na celu, między

innymi, zapobieganie stosowaniu chemikaliów rolniczych, które mogą zaburzyć delikatną równowagę środowiska gleby, w którym żyją organizmy pełniące takie kluczowe funkcje jak, na przykład, pochłanianie dwutlenku węgla czy oczyszczanie wody.

W programach rolno-środowiskowych ukierunkowanych na gleby wspiera się również stosowanie techniki mulczowania, która polega na pokryciu gleby resztkami pożywnymi lub kompostem, jako że pomaga to zatrzymać ciepło i wilgoć oraz zapobiega erozji i zapewnia pożywienie dla organizmów glebowych. Wybór upraw jest kolejnym istotnym czynnikiem w strategiach ochrony gleb – przykładowo rośliny strączkowe (np. groszek czy fasola) działają jak naturalne nawozy, ponieważ pobierają azot z powietrza i uwalniają go przez korzenie do gleby. Inne rośliny wyciągają z gleby jej zasoby odżywcze i jeśli są uprawiane w sposób ciągły, mogą osłabić strukturę gleby i zubożyć jej materię organiczną. Dlatego też zmianowanie upraw na polu może pomóc zachować w glebie substancje odżywcze, a także zapobiec gromadzeniu się patogenów lub organizmów szkodliwych, dzięki czemu unika się stosowania chemikaliów lub znacznie ogranicza ich stosowanie.

Ochrona gleb na obszarach wiejskich przez zastosowanie tego rodzaju sposobów gospodarowania gruntami ma coraz większe znaczenie w państwach UE-27, a kwestia ta jest szczególnie istotna dla środowiska na wyspach, gdzie lokalne zasoby glebowe mogą być ograniczone. Producenci wina na greckich wyspach archipelagu Santoryn mieli świadomość tego, jak ważna jest ochrona gleby dla przetrwania ich przedsiębiorstw w dalszej perspektywie – dlatego niedawno zainicjowano

tam nowy program rolno-środowiskowy, który pomaga chronić gleby na terenie winnic tego archipelagu.

Ochrona gleby na wyspach archipelagu Santoryn

W okolicach Santorynu miał miejsce jeden z największych wybuchów wulkanów w historii świata, którego efektem jest mini-archipelag wysp z charakterystycznymi stromymi klifami. Na tych zboczach znajdują się tradycyjne tarasy winnic (zwane „pezoules”), a wyjątkowe metody produkcji wina pochodzącego z wysp Santoryn liczą sobie ponad 3500 lat.

Pezoules opierają się na zdolności tarasowo ukształtowanych gleb do wylapywania wilgoci i porannej rosy odparowywanej przez morze. Winorośl rośnie tu w sposób rozproszony i nieliniowy, blisko przy ziemi, a lokalni producenci stosują wyjątkowe techniki przycinania, dzięki czemu ich uprawy mają kształt okrągłych koszyków. Pomaga to chronić rosnące na szczycie klifów winogrona i ukształtowane tarasowo gleby przed silnymi wiatrami występującymi na wyspach.

Na największych wyspach archipelagu Santoryn – o nazwach Thira i Thirasia – winnice zajmują około 1100 hektarów. Na zasięg winnic wpływają jednak rosnące ceny gruntów, jako że wyspy Santoryn są trzecim najchętniej odwiedzanym przez turystów miejscem w Grecji. Urbanizacja oraz rozwój turystyki stanowią realne zagrożenie dla gleb na wyspach archipelagu Santoryn, dlatego też program rolno-środowiskowy, realizowany w ramach EFRROW, zapewnia dodatkowe zachęty ekonomiczne (w zamian za przestrzeganie przez rolników wymogów ochrony środowiska oraz stosowanie przyjaznych środowisku rozwiązań), by pomóc zachować winnice oraz ich wulkaniczną różnorodność biologiczną.

Na realizację programu rolno-środowiskowego na wyspach archipelagu Santoryn przeznaczono budżet w wysokości 2 milionów euro, dla rolników stosujących rozwiązania chroniące tradycyjne praktyki rolnicze. Ochrona gleby jest jednym z istotnych rezultatów tego typu wsparcia udzielonego w ramach EFRROW. Przewiduje się, że wsparcie rolno-środowiskowe obejmie około 660 hektarów.

Osiąganiu korzyści środowiskowych najlepiej sprzyja uwzględnienie również interesów gospodarczych.

W odniesieniu do korzyści, jakie może przynieść objęcie tych terenów nowym programem przedstawiciel greckiego Ministerstwa Rozwoju Regionalnego i Żywności powiedział: „Aby ochronić cenne zasoby glebowe wysp, istotnym jest, aby w programie rolno-środowiskowym realizowanym w ramach EFRROW wzięła udział duża liczba rolników”.

Warunki dotyczące ochrony stanowiące część projektu EFRROW obniżają zagrożenie erozją oraz gwarantują, że rolnicy będą nadal uprawiać winorośl w tradycyjny sposób oraz stosować tradycyjne metody przycinania roślin. Zaleca się również zachowanie pasów między polami uprawnymi, a ponadto ogranicza stosowanie herbicydów oraz zakazuje wypalania gruntów. Wyniki tych działań przyczynią się do długotrwałej ochrony zasobów glebowych wysp, różnorodności biologicznej oraz, co również istotne – przyniosą korzyści społecznościom rolniczym wysp archipelagu Santoryn.

„ Nasi członkowie szczerą się jakością swoich produktów, a jakość tę uzyskują dzięki stosowaniu tradycyjnych praktyk rolniczych, które chronią gleby na wyspie. ”

Mathaios Dimopoulos, stowarzyszenie producentów win z wysp archipelagu Santoryn

15

Ekologizacja dostaw energii na obszarach wiejskich: holenderska hodowla róż przechodzi na ogrzewanie biomasą

Państwa członkowskie UE dokładają starań, by zwiększyć wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych o 20 %. Korzystanie z bardziej ekologicznych dostaw energii pomoże ograniczyć emisje gazów cieplarnianych oraz zmniejszyć zależność UE od importowanej ropy lub gazu. Taka zmiana przyczyni się również do stworzenia nowych miejsc pracy oraz wsparcia wzrostu gospodarczego, zwłaszcza na obszarach wiejskich, które stanowią dla UE główne źródło energii odnawialnej.

© Anton Dingeranse

Biomasa jest jednym z rozpowszechnionych paliw stosowanych przez sektory UE produkujące energię ze źródeł odnawialnych. Rosnące zainteresowanie tym paliwem wynika z kilku czynników. W porównaniu z paliwami kopalnymi, takimi jak węgiel, ropa czy gaz, biomasa jest szczególnie korzystnym alternatywnym paliwem grzewczym. Ponadto biomasa jest bardziej dostępna niż paliwa wymienione powyżej i w przeciwieństwie do energii słonecznej i wiatrowej można ją produkować bez przerwy, ponieważ większość surowców można w dogodny sposób przechowywać. Dzięki temu możliwe jest lepsze sprostanie sezonowemu popytowi na energię.

W opublikowanej niedawno „Strategii na rzecz konkurencyjnego, zrównoważonego i bezpiecznego sektora energetycznego”¹⁹ UE wspiera zrównoważone podejście do wykorzystania energii odnawialnej, takiej jak energia z biomasy. W strategii wytycza się kierunki długoterminowej polityki oraz wprowadza „Harmonogram przejścia na gospodarkę niskoemisyjną do 2050 r.”²⁰. Nadrzędne cele UE dotyczące energii odnawialnej obejmują stosowanie innowacji technicznych oraz kompleksowych przepisów. Wsparcie z EFRROW dla projektów związanych z biomasą stanowi skuteczne narzędzie pomagające wcielać takie polityczne hasła w życie.

Inwestycje w biomasę finansowane ze środków EFRROW przybierają różne formy. PROW mogą oferować współfinansowanie projektów budowy wytwórni biogazu; sadzenia drzew w ramach zagajników o krótkiej rotacji; wprowadzania wieloletnich traw energetycznych; wyciskania oleju z nasion roślin oleistych w celu uzyskania paliwa z oleju roślinnego do maszyn rolniczych; lub też instalowania systemów grzewczych napędzanych słomą, peletami drzewnymi lub drewnem o niskiej wartości.

We wszystkich tych przypadkach stosuje się rozwiązania zgodne z zasadą zrównoważonego rozwoju, a wspieranie przez EFRROW projektów związanych z biomasą gwarantuje, że środki unijne nie są wykorzystywane ze szkodą dla środowiska ani by pogłębić skutki zmiany klimatu, ani też nie prowadzą do negatywnego wpływu społecznego na dostawy żywności. Wdrożono już wiele różnych projektów EFRROW związanych z biomasą, wśród których interesującym przykładem jest projekt realizowany w Holandii. Projekt ten pokazuje, że przedsiębiorstwa z obszarów wiejskich mogą skorzystać na technologicznej zmianie w postaci przejścia na niskoemisyjny system energetyczny.

Ekologiczna hodowla róż

Jos i Rianne Otte z Zeeland na południowym zachodzie Holandii prowadzą komercyjną hodowlę róż, która rocznie dostarcza około miliona tych kwiatów na rynek krajowy i na rynki zagraniczne. Państwo Otte hodują róże w szklarniach o powierzchni 7200 m². W 2009 roku skorzystali z pomocy w ramach EFRROW w celu zmiany systemu grzewczego ich różanej hodowli – z systemu zasilanego gazem na system zasilany biomasą. Pan Otte tak mówi o okolicznościach realizacji ich projektu: „Po raz pierwszy usłyszeliśmy o możliwości wykorzystywania biomasy jako alternatywnego źródła energii, gdy szukaliśmy odpowiedzi na następujące pytanie: jak dostarczać potrzebnej energii w sposób, który pozytywnie wpłynie na środowisko oraz sprawi, że nasze przedsiębiorstwo będzie bardziej odpowiedzialne społecznie i w lepszej kondycji finansowej?”

19 http://ec.europa.eu/energy/strategies/2010/2020_en.htm

20 http://ec.europa.eu/clima/policies/roadmap/index_en.htm

Na podstawie wiedzy zdobytej podczas poszukiwania odpowiedzi na to pytanie sporządzono projekt rozwoju przedsiębiorstwa zakładającego stworzenie systemu grzewczego na drewno, który przyniósłby firmie oszczędności. Pierwotne prognozy finansowe zostały obliczone na podstawie względnie wysokich cen paliw kopalnych i wskazywały, że inwestycja w biomasę zwróci się w ciągu czterech lat. Okazało się jednak – podobnie jak w przypadku wielu przedsiębiorstw na całym świecie – że prognozy nie mogły w pełni przewidzieć gwałtownych efektów globalnego kryzysu, które wydłużyły okres zwrotu dla ogrzewania hodowli biomasą o kolejne dwa lata.

Mimo to ten harmonogram pozostał osiągalny i projekt ekologicznej hodowli róż państwa Otte otrzymał z EFRROW 75 000 euro, w celu współfinansowania ich inwestycji w kocioł grzewczy oparty na biomasie z drewna i system dystrybucji ciepła. Dzięki wsparciu z EFRROW zbudowano również magazyn do składowania paliwa z biomasy.

Nawiązano dobre kontakty z lokalnymi tartakami, które zaczęły dostarczać trociny i ścinki jako biopaliwo. Państwo Otte cieszą się, że dzięki lokalnie pozyskiwanej energii mogli zmniejszyć szkodliwy wpływ na środowisko związany z transportem. To rozwiązanie umożliwia również zminimalizowanie ilości odpadów w postaci trocin.

Wyzwania techniczne

Sukces projektu instalacji kotła grzewczego na drewno w przedsiębiorstwie państwa Otte – który obecnie działa w pełni swoich możliwości – został doceniony przez holenderską Sieć Obszarów Wiejskich jako przykład dobrej praktyki we wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich przyjaznego dla środowiska. Jest to wyraz uznania dla wytrwałości państwa Otte w dążeniu do realizacji projektu mimo kilku trudnych momentów w czasie jego wdrażania. Jedno z najtrudniejszych wyzwań, z jakimi musieli się zmierzyć, wynikało z faktu, że ogrzewanie obiektów przedsiębiorstwa biomasą jest dość innowacyjnym rozwiązaniem i w związku z tym trudno było uzyskać zgodność tego systemu z normami wymaganymi do uzyskania zezwolenia środowiskowego. Pan Otte, komentując tę kwestię, zaznaczył: „Byliśmy pionierami, ponieważ ten rodzaj systemu grzewczego nie był powszechnie znany. Jest to innowacyjna technika, zwłaszcza w przypadku ogrodnictwa. Dlatego też upłynęło trochę czasu, zanim uzyskaliśmy odpowiednie zezwolenie”.

Zrównoważone projekty związane z biomasą oferują wiele możliwości rozwoju obszarów wiejskich w Europie.

Wsparcie z EFRROW dla innych projektów związanych z biomasą, podobnych do projektu systemu grzewczego państwa Otte, pomaga zwiększyć wiedzę o nowej technologii wśród organów udzielających zezwoleń w UE. Dzięki temu podobnych problemów będą mogły uniknąć kolejne przedsiębiorstwa z obszarów wiejskich zainteresowane oszczędnościami płynącymi z inwestowania w ekologiczne dostawy energii.

Więcej informacji na temat tego nagrodzonego projektu finansowanego przez EFRROW oraz innych inicjatyw zgodnych z założeniami rozwoju ekologicznego realizowanych w ramach PROW można znaleźć na stronie [Holenderskiej Sieci Obszarów Wiejskich \(www.netwerkplatteland.nl\)](http://www.netwerkplatteland.nl).

© Anton Dingemans

„Byliśmy pionierami, ponieważ ten rodzaj systemu grzewczego nie był powszechnie znany.”

Jos Otte, Kapelle, Zeeland

Korzyści dla ptaków płynące z projektu na rzecz różnorodności biologicznej: wsparcie w ramach EFRROW dla dziko żyjących gatunków i dla turystyki na obszarach wiejskich na Malcie

Zatrzymanie zaniku różnorodności biologicznej jest jednym z najważniejszych zadań dla UE. Wsparcie w ramach EFRROW dla maltańskiego projektu parku ptaków pokazuje, jak środki z PROW mogą zostać wykorzystane do pobudzenia rozwoju ekologicznego, jednocześnie pomagając chronić dziką florę i faunę oraz ożywiając gospodarkę wiejską.

Ochrona różnorodności biologicznej jest priorytetem polityki rozwoju obszarów wiejskich UE, gdyż to właśnie na tych obszarach znajduje się większość dzikich siedlisk Europy. Wsparcie z EFRROW dla ochrony dzikiej flory i fauny mogą otrzymać rozmaite działania, między innymi te ukierunkowane na ulepszenie, przywracanie lub zachowanie siedlisk ptaków, roślin, owadów i innych gatunków zwierząt. Finansowanie dostępne jest również dla projektów informacyjnych i szkoleniowych, które uczą, jak najlepiej dbać o różnorodność biologiczną na obszarach wiejskich w Europie. Szczególną uwagę poświęca się ochronie rzadkich oraz zagrożonych gatunków, jako że takie działania w ramach PROW stanowią istotny wkład w osiągnięcie celów *nowej wspólnotowej strategii ochrony różnorodności biologicznej na 2020 r.*²¹.

We wnioskach Komisji Europejskiej na temat obecnego stanu różnorodności biologicznej na terenie UE podkreślono, że: „Aż 25 % europejskich gatunków zwierząt jest nadal zagrożonych wyginięciem, a nawet powszechnie spotykane gatunki nadal cierpią na skutek braku odpowiednich siedlisk dostępnych poza obszarami chronionymi. Miasta, przemysł i infrastruktura rozwijają się z coraz większą szybkością, często kosztem pozostałych jeszcze obszarów naturalnych”.

W projektach realizowanych w ramach PROW można podjąć niektóre z takich wyzwań w zakresie różnorodności biologicznej. Dobrym przykładem są tu działania pewnego przedsiębiorcy prywatnego na Malcie, które pokazują, jak środki z EFRROW można wykorzystać w celu ochrony dzikiej przyrody na wyspie, jednocześnie ożywiając wiejską gospodarkę.

© Natalino Fenech

Maltański projekt Parku Ptaków

Okolo 190 000 euro przeznaczono ze środków EFRROW na zmodernizowanie ośrodka ochrony ptaków położonego w głębi wyspy Malty, który stanowi azyl dla lokalnych gatunków ptaków, charakteryzujący się dużą różnorodnością biologiczną, a także obiekt turystyczny. Maltański Park Ptaków oferuje również istotne usługi edukacyjne dla okolicznych szkół oraz na potrzeby badań uniwersyteckich.

Właściciel parku Kevin Mallia wyjaśnia, że ten realizowany w ramach PROW projekt poprawi zdolność jego firmy do podejmowania lokalnych wyzwań związanych z dziką przyrodą. Pan Mallia zaznacza: „Na Malcie brakuje zalesionych terenów oraz źródeł wody słodkiej, co ogranicza możliwości zakładania siedlisk przez ptaki” oraz dodaje: „rozwój miast oraz rekultywacja gruntów doprowadziły do drastycznego spadku liczby niektórych gatunków ptaków zamieszkujących tereny podmokłe”.

Park Ptaków pana Mallia obejmuje chronione siedlisko, w którym rosną drzewa, zarośla, trzciny, rośliny z rodziny ciborowatych, trawy i sitowie, zasilane wodą słodką z terenów podmokłych i strumieni. Park stanowi atrakcyjne siedlisko dla dzikiej fauny i flory, zapewniając obfite zasoby pożywienia oraz schronienie.

Takie gatunki ptaków jak szczydłak zwyczajny, trzciniaak zwyczajny, bączek, czapla nadobna i zielonka po raz pierwszy rozmnożyły się na Malcie właśnie w tym parku. Teren ten stał się również miejscem lęgów tak rzadkich lokalnych gatunków jak trzcinniczek zwyczajny, mucholówka szara i wierzbówka zwyczajna.

Pan Mallia podkreśla, że dzięki Parkowi Ptaków: „udowodnił, że na Malcie może żyć wiele gatunków ptaków, jeśli tylko się im to umożliwi”.

Takie możliwości oferuje EFRROW, który współfinansuje ulepszenia istniejącego obszaru siedlisk Parku Ptaków. Budowana jest również nowa infrastruktura dla turystów, co wzmocni pozycję parku jako jednej z głównych atrakcji turystycznych na Malcie. Sfinansowana przez PROW wielojęzyczna strona internetowa będzie kluczowym narzędziem marketingowym udostępniającym informacje na temat parku i aktualności, tym samym przyciągając turystów.

Uzasadnienie PROW

Donald Aquilina z maltańskiej KSOW tak uzasadnia przyznanie dotacji z EFRROW temu projektowi wspierającemu różnorodność biologiczną: „Maltański PROW promuje i wspiera inicjatywy dążące do zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich, takie jak Park Ptaków. Zachowanie różnorodności biologicznej jest kluczowe dla zrównoważonego rozwoju gospodarczego oraz kapitału ludzkiego, który stymuluje ekologiczną turystykę i inne działania generujące dochód”.

Pan Mallia zgadza się z KSOW i powtarza: „Główną rolą parku jest przedstawienie zwiedzającym dokładnych informacji o występującej na tych terenach faunie i florze (a także o przyrodzie w innych krajach).

Zwiedzający będą mogli poznać techniki latania i trasy migracji ptaków, a także ich cykl życia, zachowania wobec innych osobników, ich śpiewy i nawoływania, jak również dowiedzieć się, jak ptaki budują swoje gniazda, co dzieje się w środku jaja i po czym rozpoznać poszczególne gatunki”.

Realizowanie ekologicznych projektów z pomocą PROW, takich jak Park Ptaków, może prowadzić do lepszej ochrony dzikiej fauny i flory UE oraz pomóc obszarom wiejskim zatrzymać proces zanikania różnorodności biologicznej w Europie.

Różnorodność biologiczna Europy jest zagrożona, a EFRROW oferuje sprawne narzędzie umożliwiające odwrócenie tego trendu.

” Dzięki lepszemu zrozumieniu dzikiej przyrody bardziej doceniamy otaczający nas świat. ”

Kevin Mallia, Maltański Park Ptaków

Zamiana odpadów rolniczych na biogaz: ekologiczna elektrownia oferuje czeskim chlewniom rozwiązanie z zakresu gospodarki nawozami

Stosowanie odnawialnej energii jest jednym z głównych założeń strategii rozwoju ekologicznego UE. W artykułach z tego wydania przedstawiono kilka przykładów różnych projektów dotyczących odnawialnych źródeł energii finansowanych z EFRROW. Praktycznym źródłem energii odnawialnej mogą być odpady rolnicze przekształcane na biogaz w celu uzyskania energii elektrycznej i ciepłej.

Odpady rolnicze stanowią około 5 % wszystkich odpadów w Europie. UE dąży do ograniczenia wszystkich rodzajów strumieni odpadów, a opublikowany ostatnio *przegląd Strategii tematycznej w sprawie zapobiegania powstawaniu odpadów i ich recyklingu*²² pokazał, że wiele jeszcze należy zrobić, by ograniczyć ich negatywne oddziaływanie.

Nawóz naturalny pochodzący od zwierząt gospodarskich stanowi duży udział odpadów rolniczych, a wysoka zawartość azotu w takim nawozie może grozić zanieczyszczeniem wody oraz siedlisk dzikiej fauny i flory. Zminimalizowanie problemów związanych z odpadami jest częścią koncepcji rozwoju ekologicznego, dlatego też w listopadzie 2010 r. Komisja Europejska zorganizowała warsztaty dotyczące tego przewodniego celu, umożliwiające omówienie dobrych praktyk związanych z *gospodarowaniem nawozem pochodzącym od zwierząt gospodarskich dla bardziej zrównoważonego rolnictwa*²³.

Jednym z wariantów analizowanych przez uczestników warsztatów było wytwarzanie biogazu, który można produkować przez fermentację nawozu naturalnego w specjalnej komorze fermentacyjnej. Dzięki tej technologii nawóz szybciej ulega rozkładowi, wytwarzając gaz palny, który można wykorzystywać w celach grzewczych lub zasilać nim turbiny, aby uzyskać energię elektryczną.

Podczas warsztatów Komisji Europejskiej przedstawiono kilka studiów przypadku pokazujących potencjał energetyczny, jaki ma nawóz naturalny pochodzący od trzody chlewnej. Produkcja biogazu z nawozu pochodzącego od świń i innych zwierząt gospodarskich może uzyskać dofinansowanie z EFRROW, a liczne przykłady pokazują, że wsparcie udzielane w ramach PROW pomaga sprawić, by odpady rolnicze z problemu rolników na terenie Unii stały się dochodowym źródłem energii odnawialnej.

22 <http://ec.europa.eu/environment/waste/strategy.htm>

23 http://ec.europa.eu/environment/water/workshop_manure.html

©Tim Hudson

W Czechach na przykład, w gospodarstwie z Dešov w regionie Vysočina (Południowe Morawy), zbudowano nową wytwórnię biogazu dzięki 1,05 miliona euro uzyskanym w ramach krajowego PROW.

Energia elektryczna z odpadów

Ważnym celem biznesplanu beneficjenta środków z EFRROW (ZD Dešov) była zróżnicowanie działalności gospodarczej. Wytwórnia biogazu stanowi część strategii firmy mającej na celu zabezpieczenie bardziej stabilnych i ciągłych dochodów w perspektywie długoterminowej. Realizacja tego celu była możliwa, gdyż cena sprzedaży wytwarzanej przez zakład energii elektrycznej została ustalona w umowie o cenie gwarantowanej, którą podpisał rząd, by zwiększyć popyt na energię ekologiczną.

Wytwórnię zbudowano w 2008 roku na terenie istniejącego już przedsiębiorstwa rolniczego, co pomogło obniżyć ogólne koszty inwestycji. Kolejne oszczędności osiągnięto dzięki zatrudnieniu przez firmę własnych pracowników do przygotowania fundamentów pod wytwórnię biogazu. Same urządzenia do wytwarzania biogazu zbudowała już specjalistyczna firma. Urządzenia te obecnie już działają, zamieniając odpady z gospodarstw rolnych w ekologiczną energię.

Jan Macálek kierujący spółdzielnią rolników w Dešov wyjaśnia: „Wytwórnia biogazu zużywa 10 000 ton surowców biologicznych. Jest to w większości nawóz naturalny pochodzący od świń, kukurydza i pochodząca od zwierząt gospodarskich gnojowica, a to wszystko zamieniane jest w około 4 300 MWh energii elektrycznej rocznie”. Odpady rolnicze i biomasa poddawane są fermentacji w biogeneratorze w celu uzyskania gazu czyli paliwa będącego odnawialnym źródłem energii.

Po wytworzeniu gazu sfermentowany nawóz i biomasa nadal muszą być gdzieś składowane. Dzięki biomolekularnym procesom, które zachodzą podczas uzyskiwania gazu te drugorzędne odpady zamieniają się jednak w wysokiej jakości kompost. Dla rolników, którzy różnicują swoją działalność, zajmując się wytwarzaniem biogazu, stałe dostawy wysokiej jakości kompostu stanowią dodatkowe źródło dochodu, a jednocześnie ostatecznie rozwiązują kwestię składowania poddanych obróbce odpadów rolniczych.

Takie zróżnicowanie źródeł dochodu wymaga, rzecz jasna, znacznego zaangażowania ze strony przedsiębiorstw biorących udział w takim przedsięwzięciu, a kluczową rolę odgrywa tu prawidłowe planowanie. Na etapie planowania przedsięwzięcia ZD Dešov otrzymało porady od LGD w ramach Leader. Przedstawiciel tego przedsiębiorstwa udzielił ważnej wskazówki innym rolnikom zainteresowanym wytwarzaniem biogazu: „Jednym z najistotniejszych kroków tuż przed rozpoczęciem budowy wytwórni biogazu było dopilnowanie, byśmy posiadali odpowiednie zezwolenia na przesyłanie naszej energii elektrycznej do sieci dystrybucyjnej”.

Koordinację infrastruktury energetycznej można uznać za czynnik, który przesądza o sukcesie tego typu projektów finansowanych z EFRROW. Takie doświadczenia mogą okazać się przydatne nie tylko dla przedsiębiorstw z Dešov, ale również z innych miejsc na terenie Czech i całej Europy. Możliwość powielania takich projektów w innych miejscach została zauważona przez Darinę Blacká z czeskiej Sieci Obszarów Wiejskich: „Jest to bardzo nowoczesne urządzenie, które może posłużyć jako inspiracja dla innych rolników zainteresowanych zróżnicowaniem swojej działalności gospodarczej. Ponadto energia elektryczna produkowana przez ten obiekt stanowi energię alternatywną, pochodzącą z odnawialnych źródeł i tym samym wspiera zrównoważony rozwój regionu”.

„ Jest to bardzo nowoczesne urządzenie, które może posłużyć jako inspiracja dla innych rolników zainteresowanych zróżnicowaniem swojej działalności gospodarczej. ”

Darina Blacká, Czeska Sieć Obszarów Wiejskich

21

© ZD Dešov

Rozwiązania wspierające rozwój obszarów wiejskich oparte na założeniach rozwoju ekologicznego mogą sprawić, by problemy związane z gospodarowaniem odpadami stały się źródłem dochodowych możliwości rozwoju przedsiębiorstw.

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich ONLINE

<http://enrd.ec.europa.eu/>

Komisja Europejska
Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich

Meza wstępy | Wyniki | Kontakt | Informacje prasowe | polski GO

Komisja Europejska > Rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich > Rozwój obszarów wiejskich > ENRD

Strona główna | Polityka w Akcji | Państwa Członkowskie | Zagadnienia | Leader | Sieci & Sieciowania | Publikacja & Media | Wydarzenia & Spotkania | Info | LOGIN

Europejska Sieć na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (ENRD) utworzona w październiku 2008 r. aby przede wszystkim zapewnić dla wszystkich stron zaangażowanych w rozwój obszarów wiejskich na terytorium UE. Sieć ENRD w szczególności wspiera skuteczne wdrażanie programów rozwoju obszarów wiejskich przez Państwa Członkowskie.
[Dowiedz się więcej](#)

Łączenie europejskiej wsi ...

Połącz się z UE

Kliknij na flagę wybranego Kraju, aby połączyć się z Wiejską Europą

Państwa spoza UE

Kraje członkowskie UE
 Przystąpienie do UE w roku 2013
 Kraje kandydujące
 Potencjalne kraje kandydujące
 Inne kraje

European Network for Rural Development

European Evaluation Network in Rural Development

Ca narzędzia

Portal LEADER

News

KŚOW mitelaca : Austria

24 lutego, 2012: Dpublikowano serie ulotek Tematycznych Grup Rolniczych (TWS.1 - TWS.2 - TWS.3)

22 lutego, 2012: ENRD zapowiada konferencję nt. temat Lokalnych Strategii Rozwoju i Współpracy Więcej informacji tutaj

POLITYKA W AKCJI
 Przegląd polityki rozwoju obszarów wiejskich
 Polityka rozwoju obszarów wiejskich w liczbach
 Baza danych projektów PROW
 Ulepszenie wdrażania LEADER
 WPR 2020
 Komunikowanie Rozwoju Obszarów Wiejskich

PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE
 ZAGADNIENIA
 Rolnictwo
 Środowisko Naturalne
 Dobra publiczne
 Przedsiębiorczość

Lokalne i krótkie łańcuchy dostarczania żywności
 Leśnictwo
 Innowacja i ICT
 Powiązania wiejsko-miastko
 Aspekty Społeczne
 LEADER

SIECI I SIECIOWANIE
 Informacje KŚOW
 Grupy KŚOW
 Organizacje UE
 Inicjatywy Badawcze
 FARNET
 Europejska Sieć Beaulucji
 Kraje Kandydujące/Potencjalne Kraje Kandydujące do UE

Narzędzia Samooceny KŚOW
 Wartość Dodana Sieciowania
 PUBLIKACJE I MEDIA
 EU Rural Development
 Obszarów Wiejskich UE
 Magazyn ENRD
 Broszury Projektów ERROW
 Publikacje Tematyczne
 Galeria Multimedia
 Współpraca z Obszarów Wiejskich

WYDARZENIA I SPOTKANIA
 Kalendarium Wydarzeń
 ENRD Seminary i Konferencje
 ENRD Spotkania
 Ciekoty i Pokazy
 Visits to ENRD Contact Point

INFORMACJE OGÓLNE
 Kto jest kim
 Faq
 Linki
 Kontakty
 Mapa strony

Urząd Publikacji

ISSN: 1977-0537